

СТАНОВИЩЕ

От проф. Дин Иван Асенов Тютюнджиев, катедра „Стара и средновековна история” при Историческия факултет на ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий” ,
за дисертационния труд за придобиване на научната и образователна степен **ДОКТОР ПО ИСТОРИЯ** на

ТЕРВЕЛ ЖЕЧКОВ ПОПОВ, редовен докторант към катедра „История на България ” при ИФ на СУ „Св.Климент Охридски”,

научно направление **2.2. История и археология**, научна специалност **История на средновековна България**,

тема : **БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВНА ТРАДИЦИЯ В ЗЕМИТЕ НА СЕВЕР ОТ ДОЛЕН ДУНАВ (ВЛАШКА НИЗИНА, МОЛДОВА И БЕСАРАБИЯ) ОТ КРАЯ НА XII ДО КРАЯ НА XV В. ,**

научен ръководител **проф. д-р МИЛИЯНА КАЙМАКАМОВА**

Данни за дисертанта и докторантурата :

Тервел Жечков Попов има бакалавърска и магистърска степен от историческия факултет на СУ „Св.Климент Охридски”. След спечелване на конкурс е зачислен е на редовна докторантура през 2014 г. Тервел Попов е отчислен с право на защита с решение на ФС на ИФ, протокол № 5/17.01.2017 г., считано от 1.02.2017 г. Процедурата по защитата е в законно установените срокове .Спазени всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му на ИФ на СУ „Св. Климент Охридски”.

Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд на Тервел Попов е посветен на изключително важен проблем от българската средновековна история, който за съжаление не е намерил своето заслужено място в съвременната историография. Затова смятам, че темата е актуална, научно обоснована и има бъдеще. По мое мнение, чрез тази дисертация се прави сериозна стъпка към редица корекции както в историческата география на Второто българско царство, така и в изясняването на някои дискуссионни въпроси, свързани с българското политическо и културно наследство в отвъднудавските земи – Влахия, Молдова, Бесарабия.

В структурно отношение трудът на Тервел Попов се състои от увод, шест глави, заключение, списък на използваната литература и съкращенията в обем от 284 с., автореферат с автосправка за приносите и списък на публикациите .

Дисертационният труд е издържан в духа и най-добрите традиции на позитивистката историография. В увода дисертантът подчертава, че основната му цел е „... да покаже ролята на българската държавна традиция в дн. Влашка низина, Молдова и Бесарабия”. При това, той правилно изтъква, че отвъддунавските земи са с различен, нееднакъв статут – част от тях са под властта на търновските царе, а други изпитват българско влияние – културно, политическо и пр., но не са били устойчива част от политическите структури на българската държава през XII-XIV век.

Тервел Попов базира своето изследване на слабоизвестни и непълноценно използвани писмени извори – унгарски, влашки и молдовски грамоти от съответните владетелски канцеларии, някои западни хроники (на Андреа Дандоло, Джовани Вилани, Паоло Рамусио и др), исторически съчинения на арабски автори, „Описание на Молдова” от Димитрий Кантемир (1673-1723) , епиграфски паметници, приписки и летописи от Влахия и Молдова.

Положителна оценка заслужава стремежа на дисертанта да направи нова интерпретация на археологически данни, свързани с българското присъствие в отвъддунавска България, което се вижда в параграф 3 на гл. 4.

Втора глава „Отвъддунавските земи при ранносредновековното Българско ханство – царство (края на VII – началото на XI в.)” не претендира за оригинални приноси, има по-скоро обзорен характер, но е необходима, за да се развие изследването.

Трета глава „Политическата власт на възобновеното Българско царство на север от Дунав (1186 - 1301 г.)” е най-обемна . Четирите параграфа са изградени хронологично, за да се докажат тезите на автора за динамиката в статута на тези земи. Правилно са посочени „основните играчи” в перманентното съперничество за доминация в степните райони на Влашко, Молдова, Бесарабия – България, Унгария, кумани, руси-бродници, на по-късен етап –монголите, Златната орда.

Четвърта глава „Българските отвъддунавски земи (1301 – 1395)” (с. 145-193) е една от най-важните в дисертационния труд. Първият параграф е посветен на Молдова и Бесарабия (с.145-161). Изводът на автора, че българската власт е все по-относителна и ефимерна в тези региони, е основателен. Причината за това е конфронтацията на множество интереси, особено през втората половина на XIV в. – Литовското велико княжество, Генуа, Молдова, Влахия, Добруджанското княжество, Златната орда и някои владения на татарски бегове.

По същия начин е структуриран втория параграф, в който вниманието е съсредоточено върху Влашката низина (с.162-183). А в третия параграф Тервел Попов разглежда археологическите свидетелства за връзките земите на север и юг на Дунав през XIV в.

В цялата глава личи известна схематичност на изложението и непълнота на изводите. Ще посоча само, че недооценена остава османската инвазия и влиянието на османския политически и военен фактор върху политиката на Търновското, Видинското царство и Добруджанското деспотство и промените в съдбата на севернодунавските земи като цяло.

Научните приноси са посочени коректно и могат да се направят от всеки непредубеден читател след запознаване с дисертационния труд. Мисля, че те са плод на самостоятелната научна работа на дисертанта. Също така, много добро впечатление прави научната коректност при цитирането на изворите и библиографията на редица европейски езици.

Публикации

Докторантът Тервел Ж. Попов има 5 обнародвани в научни списания и сборници публикации по темата на дисертационния труд. Заявени са и 2 работи, приети за печат. Броят на публикациите и тяхната тематика отговарят на изискванията на закона и са напълно достатъчни.

Заклучение

Дисертацията на Тервел Жечков Попов показва изграден научен подход при работата с изворите и библиографията, умение за набелязване на частно-научните проблеми и критична интерпретация на разнородна информация. В целия труд се вижда авторско отношение и много добра

професионална реализация на замисъла на труда. Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагането му. На тази основа и предвид качествата на труда, ще гласувам „ЗА” присъждане на научната и образователна степен **ДОКТОР ПО ИСТОРИЯ** на **ТЕРВЕЛ ЖЕЧКОВ ПОПОВ**, научно направление **2.2. История и археология**, научна специалност **История на средновековна България**,

6.04.2017 г.

Член на научното жури:

(проф.дин Иван А.Тютюнджиев)